

Н.М. Давиденко, к.е.н, доцент, Національний університет
біоресурсів і природокористування України, м.Київ

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Визначено основні характеристики організаційно-функціональної структуризації підприємств корпоративного сектору в АПК

Ключові слова. *Організаційна структура, сільське господарство, корпоративне підприємство, фермерство, господарські товариства*

Постановка проблеми. Одним із важливих напрямків удосконалення системи управління економікою в цілому, і АПК зокрема, є раціоналізація організаційних форм та внутрішніх структур управління підприємств, створення ефективних, гнучких організаційних структур управління, адаптованих до функціонування в ринкових умовах. Труднощі формування ефективної організаційної структури управління вітчизняними підприємствами зумовлюються довготривалою ізоляцією вітчизняної економіки від світового господарства, домінуванням функціонального підходу у питаннях, пов'язаних з принципами побудови організаційного об'єкта, основу якого склали праці Ф. У. Тейлора, А. Файоля, М.Вебера - теоретиків управлінського раціоналізму [2]. Представлення підприємства у формі непроникного атома, сутність якого зводиться до максимізації прибутку, відсутність цілісної концепції управління ринковими перетвореннями, яка б забезпечувала взаємозв'язок та єдність системи макро та мікроуправління, запозичення зарубіжного досвіду щодо формування ринкової системи господарювання без урахування тенденцій розвитку постсоціалістичних країн, до яких належить і Україна, невідповідність цільової орієнтації суб'єктів господарювання вимогам зовнішнього оточення внаслідок відсутності системності у формуванні внутрішньогосподарської системи управління та фрагментарного застосування елементів ринкової моделі господарювання, відсутність спонукальних мотивів щодо запровадження новітніх тенденцій розвитку внутрішньогосподарської системи управління у зв'язку з формуванням інсайдерської моделі корпоративних відносин - це неповний перелік проблем, які обмежують дії організаційного об'єкта в напрямку досягнення критеріїв економічної та соціальної ефективності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблема дослідження організаційно-економічних механізмів управління корпораціями присвячено роботи Дж.К. Ерроу, В.І. Голіков [1], В.М. Гриньова [2], С.М. Кваша, В.Я. Месель-Веселяк, Б.Й. Пасхавер [3], П.Т. Саблук, Л.В. Молдаван [3,4] та багато інших.

Метою статті є визначення характеристик організаційно-функціональної структуризації підприємств корпоративного сектору в АПК.

Викладення основного матеріалу. Організаційно-економічні умови функціонування сільськогосподарських підприємств розглядаються, як система організаційних та економічних складових. Ці складові в процесі взаємодії забезпечують високі споживчі властивості продукції та попит на неї на ринку при оптимізації витрат на її виробництво, що здатне зумовити ефективне функціонування сільськогосподарських підприємств в цілому та галузей зокрема [1].

Домінуючі позиції у структурі сільського господарства ЄС займають індивідуальні господарства та їх виробничі об'єднання (партнерства, корпоративні ферми, товариства зі спільного ведення господарства та ін.), які виступають суб'єктами реалізації концепції багатofункціональності сільського господарства. Слід підкреслити туобставину, що, як правило, всі ФГ країн ЄС мають високу технічну оснащеність, великий експортний потенціал і активну підтримку держави. Аграрну політику країн ЄС спрямовано на збереження фермерства та сільського способу життя, який довів свою стійкість, життєздатність і можливість успішно розвиватися [3].

На сьогодні у суспільному секторі сільського господарства України функціонують різні організаційно-правові форми аграрного господарювання (табл. 1), які є неоднаковими за кількістю, обсягами виробленої валової та товарної продукції, чисельністю залучених працівників, матеріальними та фінансовими ресурсами, обсягами державної підтримки, ефективністю ведення виробництва. За площею землекористування сільськогосподарські підприємства вітчизняного аграрного сектору залишаються великими аграрними структурами з середнім розміром 1200 га. Водночас, середній розмір ФГ у країнах ЄС становить 15,8 га, що є значно менше, ніж в середньому по Україні. Частка ФГ із середньою площею понад 100га у загальній кількості господарств становить: у Великобританії - лише 16 %, у Франції - 8, у Німеччині - 2,7, в Австрії — 2%. Отже, за аналогією з ЄС, за розмірами землекористування більшість ФГ України можна віднести до категорії середніх і великих господарств.

Таблиця 1

Кількість сільськогосподарських підприємств України за організаційно-правовими формами за період 2006-2009 рр.

Форма господарювання	Роки							
	2006		2007		2008		2009	
	одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості	одиниць	% до загальної кількості
Господарські товариства	7545	13,1	7428	12,7	7879	13,3	7819	13,7
Приватні підприємства	4112	7,1	4229	7,2	4326	7,3	4333	7,6
Виробничі кооперативи	1373	2,4	1262	2,2	11,01	1,9	1001	1,7
Фермерські господарства	42932	74,2	43475	74,5	43894	74,3	42101	73,7
Державні підприємства	371	0,6	360	0,6	354	0,6	345	0,6
Підприємства інших форм господарювання	1525	2,6	1633	2,8	1505	2,6	1553	2,7
Всього	57858	100,0	58387	100,0	59059	100,0	57152	100,0

І хоча розвиток фермерства у Західній Європі характеризується такою спільною рисою, як скорочення загальної кількості ФГ з одночасним зростанням частки великих господарств в обсязі виробництва всієї продукції в аграрному секторі, близько 60 % усіх ФГ мають середній розмір до 5 га сільськогосподарських угідь.

В умовах адаптації вітчизняного аграрного сектору до ЄС слід визнати, що фермерство, як сімейно-трудова форма, в принципі, відповідає організаційній сутності селянського господарства, формує певну ментальність селянина, яка поєднує безпосередньо особисту та колективну відповідальність за стан живої природи, забезпечує відносну свободу від держави. До основних проблем розвитку фермерських господарств слід віднести недостатнє забезпечення фінансовими ресурсами, низький рівень залучення довгострокових кредитів, високу зношеність технічних засобів, незначний обсяг державної підтримки.

Найбільш проста організаційна форма використання техніки - сусідська взаємодопомога - усна домовленість між декількома фермерами про спільне використання купленої нової чи вживаної сільськогосподарської техніки і обладнання.

Іншою формою використання техніки є машинні ринги, коли фермерські господарства об'єднуються для спільного використання сільськогосподарської техніки і надання механізованих послуг стороннім організаціям.

У Франції та Польщі достатнього розвитку набула така форма, як кооперативи по спільному використанню сільськогосподарської техніки. Обладнання та машини, що є в розпорядженні кооперативу, як правило, є колективною власністю і по заявках фермерів виконують в їх господарствах за допомогою найманого персоналу необхідний об'єм робіт. Фінансування кооперативів здійснюється з трьох джерел: позики, дотації, власний капітал. Дані кооперативи не сплачують податків та мають ряд пільг, що дає їм певну конкурентну перевагу.

Організаційною формою спільного використання техніки є машинні пули - об'єднання фермерів для спільного придбання сільськогосподарських машин, їх обслуговування та утримання.

Інтеграційна динаміка стала характерною ознакою організаційного розвитку бізнесу починаючи з другої половини ХХ століття. В основу менеджменту інтегрованої структури покладено принцип взаємообумовленості систем управління учасників надфірменної структури: з одного боку, її утворення і функціонування - це продукти систем управління організацій, що утворюють об'єднання, а з другого - вона сама є джерелом управлінського впливу на ці складові, тобто має власну систему управління, об'єктом застосування якої виступає.

Пошук оптимальних виробничих і управлінських структур та їх апробація зумовили появу та розвиток організаційних форм, що базуються на різноманітних комбінаціях малого, середнього та великого бізнесу.

Висновки. Питання вибору організаційної структури в умовах спільної дії багатьох факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, що характерно для реальних умов господарювання українських підприємств, залишаються слабо дослідженими. Невдачі у фермерському русі не означають, що ця форма господарювання не є перспективною в наших умовах. Вона має своє майбутнє серед інших організаційно-господарських структур в агровиробництві, яке залежить, передусім, від оптимального використання наявних ресурсів, зокрема земельних. Для цього слід ширше використовувати економіко-математичне моделювання, застосування якого в останні роки значно зросло, хоча можливості і потреби у вирішенні оптимізаційних задач у сьогоденних умовах зросли.

Список використаних джерел

1. Розвиток корпоратизму і корпоративних відносин в економіці України / За ред. чл. - кор. НАН України В.І.Голікова. - К.: Ін-т екон.прогнозув., 2002. - 304.

2. Гриньова В.М., Попов О.Є. Організаційно - економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні. Монографія. - Х.: Видавництво ХДЕУ, 2003. - 324 с.
3. Л. Молдаван, О. Бородіна, В. Юрчишин, Б. Пасхавер, І. Прокопа, О. Шубравська, Т. Ос- ташко. Аграрний сектор: час принципово змінити орієнтири розвитку // Дзеркала тижня, №26 (806) 10- 16.07.2010 р.
4. Молдаван Л.В. Форми господарювання в аграрному секторі України в умовах глобалізації // Економіка АПК. - 2010. -№1. - с. 13 - 17.

***Annotation.** The basic characteristics of the organizational and functional structure of corporate enterprise sector in agriculture. **

***Key words.** Organizational Structure, silske Industr, corporate enterprises, farmers, business associations.*

Dr Dariusz Nowak

Pahstwowa Wyzsza Szkola Zawodowaw Kaliszu

CAUSES OF CONFLICT IN INTER-ORGANIZATIONAL RELATIONS

Introduction. Cooperation among enterprises is one of the most essential elements characterizing the contemporary economic reality. Every subject, independently of the kind of conducted activity, must enter into numerous and diverse, changeable and periodic, direct and indirect relationships with different enterprises which are participating in the process of value creation. Cooperation is understood as action of entities in favour of the shared purpose, based on the identification with this purpose, the confidence, the loyalty and activities in best interest of all participants. However, it should be emphasized that every cooperation can contribute to the occurrence of conflicts which may effectively impede and even make it impossible to achieve the determined objectives. Basing on the theoretical aspects, this paper presents the essential causes of conflicts arising among enterprises conducting their activity abroad.

The nature and concepts of conflict. Cooperation is often associated with conflict [Payan 2007, Plank, Newell 2005] perception which is treated as the natural phenomenon arising in the case of undertaking a joint action. It is underlined that in relations in which the functional interdependence appears between subjects, it is omnipresent and practically